

Gezi Dersleri IV: Sosyolojide Yöntem ve Uygulama Açısından Toplumsal Gerçeğin Yitirilmesinin Sonuçları: İğreti Gerçeklik, İğreti İsyanlar ve Temsil(sizlik) Üzerine

Lessons Of Gezi IV: The Effects Of Losing Social Reality
From The Perspective Of Method And Practice In Sociology:
Fake Reality, Fake Rebellions And (Non)Representativeness

Ertan Eğribel-Ufuk Özcan

Özet: Gezi ruhu, toplum içinde ortaya çıkan, temsil kabiliyeti yüksek yeni bir anlayışı ve gücü ifade etmektedir. Bu yeni anlayışın gelişip serpilmesine, toplumun güç ve potansiyelinin tanımlanmasına sosyolojinin de katkısı olması için konunun en geniş boyutlarıyla tartışılmasına ihtiyaç vardır. Öncelikle böyle bir çaba, Gezi ruhunun imkan ve sınırlılıklarıyla birlikte, kendi koşulları ve dinamizmi çerçevesinde değerlendirilmesini gerektirir. Gezi ruhunun temsil düzeyinde tanımlanmasıyla, ondan sorunlarımızın çözümü yönünde faydalanmak ve müşterek bir modeli tüm dünya ezilenleriyle paylaşmak mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gezi Ruhu, Temsil Sorunu, Yöntemsizlik, İğreti İsyan

Abstract: The spirit of Gezi expresses the new understanding and power that has revealed itself within a society with a high capability for representation. If sociology will contribute something to this new understanding for its progression and evolution, the subject has to be discussed thoroughly.

First of all, such an effort needs that the spirit of Gezi, and also its possibilities and limitations have to be evaluated according to its own conditions and dynamics. As the spirit of Gezi is defined at the level of representation, it will be possible to use it to solve our problems and share a common model with the dispossessed of the world.

Keywords: Spirit of Gezi, The Problem of Representation, Lack of Method, False Rebellion

G ünümüzde siyaset gözden düşerken, siyasetsizlik yöntemsizlik biçiminde savunulmaktadır. Türkiye’de Haziran İsyanının anticiliğini bu yönde araçsız, yöntemsiz-siyasetsiz, teslimiyetçi-kendiliğindencilik içinde tanımlama eğilimleri vardır. Bu yönüyle gezi ruhunu paylaşmak da mümkün olmamaktadır. Biz, Gezi ruhuna topluma yeni ufuklar, olanaklar kazandırması, toplumun bu yönde güç ve potansiyelinin ortaya konması ve temsili açısından önem veriyoruz. Gezi ruhu belli bir pratiğin ötesinde kurcalayacağımız yeni soru ve sorunlar getirmiştir. Bu soru ve sorunlar toplum ile ilişkili ve olması yanında çözüm ile ilgilidir. Gezi ruhu verili siyaseti ve temsili reddetse bile tavrı siyasi alanın çizgileri ve sorunları içindedir. Türkiye çapında bunca tartışmayı, kalkışmayı, fedakarlığı içermesi siyasetle yakın ilişkisi nedeniyledir. Mevcut muhalif çizginin dışına çıkması, doğrudan iktidar ile karşı karşıya kalması bunun bir göstergesidir. Gezi ruhunun siyasi yönünü tanımlamakta güçlük olsa bile bu yönde getirdiği tartışmayı açık tutmak bilimsel-siyasi dürüstlüğün bir gereğidir. Türkiye’nin sorunları ve bu sorunlara çözüm bulma gerekliliği bizim sosyoloji alanında çalışmamızın temelini oluşturur. Türkiye’nin sorunları ve çözümünü önünde sosyoloji adına bir tarafsızlığı bizden kimse beklemesin. Sosyoloji Türkiye’nin sorunlarının çözümünü amaçlarken en geniş biçimde toplum güçlerinden faydalanmaya, sorunların hangi güçlerden faydalanarak ne yönde çözüleceğinin temellendirmeye çalışmaktadır. Türkiye’nin sorunlarının toplumlar arası ilişkilerden kaynaklanması sorunların çözümünde hangi güçlerden faydalanılacağına ortaya konması açısından önem taşımaktadır. Sosyolojinin bu yönünü hiç kimseyi horlamadan, dışlamadan sürekli tartışmaya açık tutmak “oyuna gelmemenin” de bir yoludur. Bunun için önce verili çerçevenin (genişlemesi, uyumlu olması değil) aşılması gerekir. Bu, sosyolojinin olduğu gibi siyasetin de görevidir.

Son iki yüz yıldır dünyadaki gelişmelere Batı dünya egemenliği damgasını vurmuştur. Bu süreç Batı yayılmacılığının Doğu üzerinde yaygınlaştığı ve sonuçlarının ortaya çıktığı bir dönemdir. XIX. yüzyılda Batı’nın Doğu ile yeni ilişkiler geliştirmesi Batı-dışı toplumların değişme yönünü ve günümüz sorunlarını anlamak açısından önemlidir. Başta sosyoloji olmak üzere toplumbilimle-

rinde ortaya çıkan pek çok kavram bu süreci tanımlamayı, çeşitli uygulamalara yön vermeyi amaçlamaktadır. Batı yayılcılığı toplumsal değişme modelleri içinde doğal bir tarihi gelişme, ilerleme olarak sunulmaktadır. Modernleşme, endüstrileşme, Batıcılışma, azgelişmişlik, kalkınma gibi kavramlar Batı toplum çizgisini idealleştirirken Batı-dışı toplumların modernleşme öncesi toplum tarihleri açısından nelerden vazgeçmesi, nelerin değişmesi gerektiğini gösteren zorunlu bir toplum modelini tanımlanmaktadır. Ancak modern topluma geçiş kendiliğinden gerçekleşmediği gibi bunalımlarla dolu, sancılı bir süreci ifade etmektedir. Klasik/modern sosyoloji teorileri bu süreç içinde ortaya çıkan yeni toplumu, sorunların çözümünü tanımlama çabasıdadır. Endüstrileşmeden şehirleşmeye, iletişimden bilim ve sanata kadar ele alınan değişik konular bu yönde sistemli bir açıklamayı desteklemektedir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında Batı yayılcılığı (sömürgeciliğin tasfiyesine rağmen) modernleşme-kalkınma-gelişme eğilimleriyle birlikte Batı-dışı toplumlarda genişlemesini sürdürmüştür. Batı-dışı toplumların tarihi özelliklerinin farklı olması Batı'nın bu toplumlarla farklı ilişkiler geliştirmesini gerektirmiş, bunun sonucunda geçmişte azgelişmişlik olarak tanımlanan, günümüzde ise "farklı modernleşme modelleri" veya "Batı-dışı modernlik" olarak adlandırılan farklı deneyimlerden söz edilir olmuştur. Bütün bu değişme sürecini siyasetten bağımsız olarak tanımlamak mümkün değildir. Sosyolojinin de toplum sorunları karşısında siyaset-dışı, yansız bir çaba olarak ortaya çıkmadığı açıktır.

Sosyolojide yöntem düzeyinde çeşitli çerçeveler kullanılsa bile, Batı-dışı toplumların değişme yönünü ve bunalımlarını açıklamakta esas çaba Batı toplumunun ve modernleşme sürecinin tanımlanmasıdır. Değişik açıklamaların ana eksenini bu kaygı oluşturmaktadır. Aslında açıklama ve tutulacak yol bellidir. Batı-dışı toplumların tarihi ve özellikleri önemli değildir. Bu nedenle çeşitli Batı-dışı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de toplumbilimciler kendi toplum tarihlerine ilgi göstermezken, (modern toplumu ve sorunları açısından) Batı toplum ve tarihini anlamak, açıklamak, sorunlarını ve çözümlerini bilmek önemli olmuştur. Batı-dışı toplumların tarihleri ve kendi aralarındaki farklılıklar modern toplum modeliyle ilişkili olarak benzer-benzemez yönleri açısından ilgi çekmiştir. Kuramsal düzeyde farklılıklar olsa da sonuçta tüm dünyada tarihsel ve toplumsal değişme geleneksel toplumun çözülmesini ve yeni toplum modelinin egemen hale gelmesini belirtmektedir. Bu açıklama eleştirilip tartışılrsa da kendi içinde tutarlı, bütünsel ve kapalı bir modeldir. Değişim, dönüşüm ve sorunlar Batı çıkarları ve üstünlüğü temelinde tarihsel, toplumsal bir perspektiften ele alınmıştır. Zaten bu nedenle açıklamalar kolaylıkla anlaşıldığı, paylaşıldığı gibi kolaylıkla da eleştirilebilmektedir. Günümüz sosyoloji kuramlarında olmayan da bu bütünselliğin ve açıklamanın ortadan kalkmasıdır. Sosyoloji artık kendi konusu olan toplum yanında, toplum sorunlarının çözümü yönündeki amacını da kaybetmiştir. Bu nedenle bilim kimliği de tartışmalıdır. Toplum sorunlarının çözümünün bilim aracılığı ile olabileceği görüşünün gözden düşmesiyle bilimsel tartışma ve

eleştiri önemini yitirmiş, üniversite hocaları siyasetin sorumluluğunu almadan devlet memuru olarak düzenin savunuculuğuna koşmuşlardır. Çeşitli üniversitelerin sosyoloji bölümlerinde Gezi ayaklanması sırasında hocalar ile öğrencileri arasındaki ayrılık/karşıtlık bunun bir göstergesidir. Bunun sadece Gezi olayı ile sınırlı kalmayacağını/kalmadığını söylemek de mümkündür. Giderek ayrışma, cepheleşme görünümü almaktadır. Bu rastlantı değildir. Sorun (düzene karşı) siyasallaşma değildir. Tam tersine bir tarafın kendi siyasetini mutlak olarak kabul ederek devlet otoritesini her türlü tartışmanın, arayışın önünü kesmek için kullanmasıdır. Devlete/topluma ve düzene karşı her türlü hareket entrikacılık, kumpas, gizli güçler, komploculuk, dış düşmanlar, hainler kara-edebiyatıyla karşılanacak, çeşitli kurumlar ve kişiler üzerinde terör estirilecek, cadı avlarına girilecektir. Toplumun cephelere bölünmesi yeni gerilimlere, bunalımlara kaynaklık eden “devlet krizi”ne veya “toplumsal şizofroni”ye neden olmuştur. Bu durumu dönemin empoze ettiği olumsuz koşullarla, diğer bir deyişle verili düzene uyum ile temellendirmek mümkündür.

Geleneksel toplumdaki modern endüstri toplumuna geçişte ortaya çıkan değişim ve bunalım, geleneksel toplumun çözülüşünü, yeni bir toplum modelini, tarihi bir aşamayı ve saymaca da olsa belli bir ortaklığı beraberinde getirmiştir. Buna karşılık günümüz modern toplum eleştirileri ve dönüşüm (küreselleşme) böyle bir ortaklığı ve aşamayı belirtmemektedir. Küreselleşmeden üstünlük kazanan güçler her türlü alternatif arayışını ve tartışmayı kendi mutlak varlıklarına karşı bir saldırı olarak değerlendirmekte, bu yönde bir tartışma ve eleştiri istememektedir. Bu bağnazlık küre-muhafazakarlaşmanın kaynağında vardır. Küreselleşme, yönü belli olmasa da verili düzen içinde belli bir değişimi ifade etmektedir. Modern-ötesi yeni bir toplumdaki, toplumsallığın sonundan, yerelleşmeden söz edilmesi bir değişimin göstergesidir. Ancak modern toplumun çözülmesinden söz edilirken sorunların aşılması, bu yönde tarihsel-toplumsal bir bilinç kazanımı amaçlanmadığı için, çözümsüzlüğün benimsenmesi ve mutlaklaştırılmasından öteye bir şey söylenmiş olunmamaktadır. Bu nedenle uygulama düzeyinde bütünsel açıklamalardan (elbette en başta verili dünya egemenlik dengesinin bozulmasından, dünya devriminden ve evrensellikten) kaçınılmaktadır. Bu yönde arayış ve tartışmalar otoriterlik olarak görülmektedir. Batı soygun ve sömürsünün, üstünlüğünün tartışma konusu olmaması, kendiliğindenci-teslimiyet bu nedenle yaygınlaşmaktadır. Küreselleşme belli bir toplum modelini değil, kaos içinde birlik ve açmazı öne çıkardığı için bu sürecin ileri, yeni bir aşama olarak görülmesinde güçlük vardır. Modern toplum ve bütünsel dünya görüşü karşıtlığından beslenen küreselleşme sürecinin vardığı sonuç, uygarlıklar arasında ve içinde etnisiteye, dine, cinse, tekilliklere dayalı mutlak farklılaşmanın, parçalanmanın, topluma/devlete karşı bireyselleşmenin, sivil toplumun, akışkan kimliklerin, melezleşmenin kışkırtılmasıdır. Bu gelişmeleri tarihsel bakımdan bir aşama, gelişme, ilerleme, çözüm olarak tanımlamakta ciddi güçlük vardır. Tam tersine bunlar toplumsal bunalım, çözülme, çürüme, kaos ve açmaz belirtisidir.

Günümüzde toplum içinde cepheleşmelere dayanan ve bunalımı belirten “devlet krizi” veya da “toplumsal şizofreni” durumu küre-muhafazakar “toplumsuz toplumsallaşma” modelinin bir yansımasıdır.

Küreselleşme süreci modernleşmeye karşıt olarak tanımlanırken, bu sürece dayalı yeni bir toplum modelinin ve dünya görüşünün savunulması da zorlaşmakta, imkansız hale gelmektedir. Modern toplum modelinin tasfiyesi ve küreselleşme ile “toplum olmayan yeni bir toplumsallaşmaya” geçişteki sorunların, çelişki ve çatışmaların, açmaz ve kaosu nasıl aşılabacağı belirsizdir. Küreselleşmenin ortaya çıkardığı sorunların anlaşılması ve çözümünü yönündeki siyasi çaba ve açıklamalar otoriterlik belirtisi olarak horlanmaktadır. Tüketim toplumu, bilgi toplumu, risk toplumu, gözetim toplumu gibi kavram ve tanımlamalar toplumlar arası ilişkilerde ortaya çıkan ayrıcalıkları, üstünlüğü, eksikliği yansıtsa bile çözüm konusunda ortak bir görüş ve çerçeve sunmamaktadır. Toplumu tanımlayan tüketim, bilgi, gözetim, risk gibi sıfatlar gerçekte yeni topluma bir açıklama getirmekten çok, “toplum olmayan yeni bir toplumsallaşma biçimini” belirtmektedir. Toplumsal bunalım ve sorunlar yeni bir gelişmeye, tarihi ve toplumsal düzeyde tanımlanabilir bir değişme yönüne, aşama ve çözüme işaret etmemektedir. Bu nedenle verili düzen mutlaklaşırken, buna karşıt bir şekilde toplumsal gerçek belirsizleşmiştir. Günümüzde Batı üstünlüğünün tartışma konusu edilmemesi, mutlaklaştırılması her türlü gerçekliği iğreti hale getirmiştir. Toplumun birlik ve dayanışması, ortaklık çerçevesi toplumlar arası ilişkiler düzeyinde belli bir sorunun çözümü ile temellendirilmediği için iktidar / devlet / toplum / kimlik de iğreti hale gelmiştir. Üretim düzeyinde de toplumun kendi çerçevesini, birlik ve dayanışmasını tanımlamakta sorunlar vardır. Küreselleşme sürecinde etnisiteye, dine, cinsiyete, yerelleşmeye, bireye dayalı kimlikler öne çıkmıştır. Bu kimliklerin mutlaklık kazanması farklılaşma, ötekileştirme ve şiddet risklerini dünya çapında yaygınlaştırmaktadır. Toplumsal gerçeğin tanımlanamaması, bütünsel / tarihi açıklamaların ortadan kalkması (veya geçersizliği), çözümün belirsizliği nedeniyle toplumsal temsil düzeyinde de belli sorunlar ortaya çıkacaktır. Günümüzde modernleşme savunulamaz haldedir, ancak ABD eksenli küreselleşme toplumsal düzeyde belirsizlik, değersizleşme, çözülme ve bunalımın ötesinde temsili bir kimliği (toplum modelini) genelleştirememektedir. Bu nedenle dünya egemenliğini elinde tutmanın ayrıcalığı ile Batı verili düzeni sürdürse bile iktidar / otorite iğreti bir hale gelmektedir. Karşı çıkışlar, isyanlar da kendini temellendirmekte zorlanmakta, toplumsal gerçeklik ile ilişki kuramadığı, temsil sorunuyla karşılaştığı için kalıcı bir kimlik belirtmeyen iğreti isyanlara dönüşmekte, sürekliliğini sağlayamamaktadır.

Batı günümüzde elde etmiş olduğu üstünlüğü vazgeçilmez olarak görmekte ve tartışmak istememektedir. Bu nedenle üstünlük ve egemenliğini Doğu-Batı kimliği ve çatışması dışında, tarih-dışı, zaman-dışı etnik, dinsel, bölgesel farklılaşmalar, doğa ile ilişkiler ve teknik donanım (küreselleşme) çerçevesinde açıklamaktadır. Ancak Doğu ve Batı kimlikleri belirsizleştirilmesine ve temsilinden

kaçınılmasına rağmen, farklılıkların zayıflaması, ortadan kalkması bir yana, karşıtlıklar giderek şiddetlenmektedir. Bütün küreselleşme söylemlerine karşıtlık oluşturacak biçimde Doğu-Batı çelişkisi ve çatışması giderek daha çok belirginlik kazanmaktadır. Ancak mevcut Batı dünya egemenliği ve üstünlüğünün getirdiği çelişki ve açmazların her iki taraf açısından da aşılamaz olarak görülmesi bütün dünyada mutlak, kaderci bir kendiliğindenci-teslimiyetin yaygınlaşmasına, temsil krizine neden olmuştur. Bu durum aynı zamanda uygarlıkların kendi kimliklerini savunamaması, işe yarar hale getirememesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle toplumlar arası ilişkiler önemli olmaktan çıkmış, toplumsal temsiliyet/kimlik sıkışmış, belirsizleşmiş, şekilsiz, kendine özgü bir biçimi olmayan, akışkan ve antici bir hal almıştır. Yöneten-yönetilen ilişkisinde toplum verili düzeni etkilemekten uzaklaşıp marj-dışı hale dönüşürken sorunların açıklaması ve çözümü de imkansız veya gereksiz görülmektedir. Düzen ile özdeşleşmeyen ama düzenin dışına da çıkamayan toplum ne kendi kimliğini savunabilmekte, ne de devlet tarafından temsil edilebilmektedir. İktidar iğreti hale gelirken iktidar / otorite karşıtlığı da temsilden / kimlikten uzaklaşıp iğreti hale gelmektedir. Marj-dışı kimlikler verili düzene antici bir karşıtlık oluştursa bile yeni bir alternatif öneremediğinden iktidarın karşıt görünümlü bir uzantısı olmaktan ileri gitmeyecektir. Verili dünya düzeninin mutlaklaştırılmasıyla dünyanın birlik eğilimi de parçalanmıştır. Ancak olumsuzluklardan söz ederek tarihsel-toplumsal değişmeden (dünyanın birlik ve dayanışma eğiliminden) vazgeçmek de çıkar yol değildir. Bu yönde bir vazgeçiş, günümüz Batı dünya egemenliğinin mutlaklaştırılmasına yol açmaktadır. Toplumsal değişimde yöntem/tarih ve uygulamanın karşılıklı ilişkisinin koparılması ve yöntemin reddi gündelik, anlık olanı öne çıkardığı gibi teslimiyetçi-kendiliğindenliğin veya yöntemsiz-yönsüz, antici-iğreti isyanların dünya ölçüsünde yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Teslimiyetçi-kendiliğindenlik, bir anlamda verili düzen içinde hapsolmak, özgürleşmeye karşıt mutlak bir zaman içinde akışkan bir biçimde beklemek, şekillenmektir. Bu nedenle gündelik hayat içinde tarih ve gelecek bilinci belirsizleşirken (geçmişin birikimi gündelik hayatı tanımlamazken) gündelik işler-güçler ve yaşanan ana dayalı değerler egemen hale gelmiştir. Kişisel edilgenlik en çok, yaşanan anın, şimdinin dünyasında mümkündür; geçmiş ve gelecek perspektifi yoktur. Geçmiş, gelecek ve şimdi arasındaki bağ koparak, birbirinden bağlantısız, boş düşünceler silsilesine, anlam bütünlüğü olmayan, birbirini dışlayan spekülasyonlara, kaosa dönüşmüştür. Bu durum anlık olana mahkum olma, sıradanlaşma, körleşme, çürüme, değersizleşme ve kayıtsızlık ile eş anlamlıdır. Yöntemsizliğin gündelik gerçeğe uyumlu-uyumsuz antilik olarak ortaya çıkması bu nedenle yadırganmamaktadır. Antici-isyanlar yeni bir dünya perspektifinden de kopuk oldukları için (protest nitelikleri güçlü olsa bile) "devrimci" bir özellik taşımamaktadır. Sonsuz bekleyiş ile şimdiye mahkum olmak / teslimiyetçi-kendiliğindenlik gerçekte aynı şeydir. Bu nedenle küre-muhafazakarlaşma ile değersizleşme/kayıtsızlık birbiriyle çelişmeden birbirlerinin kaynağını oluşturmak-

tadır. Toplumsal değişme ve yöntem arasındaki ilişkinin kopması verili düzen içinde kaos içinde bir birlik ve açmazın belirtisi ve sonucudur. Batı günümüzde, geçmişte Roma dünya egemenliğinde olduğu gibi kendi düzenini ve toplum modelini evrenselleştirmeden, ama Doğu üzerindeki egemenliğinden de vazgeçmeden her türlü farklılığı pekiştirmektedir. Bu, iğreti bir gerçeklik algısının ve bilincin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. İsyanların sonuçsuz kalması, siyasi bir kimlik ve yöntem belirtmekten uzaklaşması, ortak dayanışma ve paylaşma yerine farklılaşmanın öne çıkması düzen içi sorunların ifadesi ve çözümünü sınrılı kalmasından kaynaklanmaktadır.

Bugün gelinen noktada her türlü bütünsel kuram otoriterlik olarak reddedilmektedir. Siyaset konusunda da genel bir güvensizlik vardır. İnsanlar toplumsal gerçeklikten ve bilinçten, her türlü sorumluluktan, temsilden, kimlikten, bağlanmadan kaçınma eğilimindedir. Antici bir bilinç ve iğreti bir gerçeklik anlayışı içinde, temsil/kimlik sorumluluğundan da kurtulmanın verdiği rahatlıkla düzene karşı ironik bir tavır/yöntemsizlik öne çıkarılmaktadır. Bir yönüyle bu, Batı üstünlüğü temelinde biçimlenen son iki yüz yıllık serüvene karşı bir tepkidir. Ancak mesele Batı açıklama ve çözüm önerilerinin geçersizliğinin ötesinde, bundan ne sonuç çıkarıldığıdır. Günümüzde Batı açıklama ve önerilerine karşı çıkarılan genel olarak bütünsel dünya görüşleri ve siyaset arayışları reddedilmektedir. Bu nedenle yöntemsizlik, değersizleşme, siyasetsizlik, düzene karşı antici gerçeklik geçerli hale gelmiştir. Bu durumu Batı düşüncesinin (modernleşmesinin) bir eleştirisi olarak algılamak ve açıklamak da güçtür. Mevcut egemenlik ilişkileri sürdükçe, sistemin tersine çevrilmesi, yana yatırılması, ayaküstü kalması, yöntemsiz-usulsüz olması temelde fark etmeyecektir. Ancak elbette bu durumun belli sonuçları vardır. Günümüz egemenlik dengesi/dengesizliği içinde ortaya çıkan isyanlar kendilerini temellendirmekte zorlandıkları için iğreti kalmakta ve sonuçta verili düzeni doğrulayan bir kaos hali ve çözümsüzlük, yılgınlık, yorgunluk yaygınlaşmaktadır. Yöneten-yönetilen ilişkisinde çeşitli toplum kesimleri verili düzeni etkilemekten uzaklaşıp marj-dışı haline dönüşürken sorunların açıklanması ve çözümü de imkansız veya gereksiz hale gelmektedir. Düzen ile özdeşleşmeyen (antici), ama dışına da çıkamayan toplum ne kendi kimliğini savunabilmekte, ne de devlet tarafından temsil edilebilmektedir. İktidar iğreti hale gelirken iktidar/otorite karşıtlığı da temsilden/kimlikten uzaklaşmakta ve iğreti hale gelmektedir.

Gezi ruhu, toplum içinde ortaya çıkan, temsil kabiliyeti yüksek yeni bir anlayışı ve gücü ifade etmektedir. Bu yeni anlayışın gelişip serpilmesine, toplumun güç ve potansiyelinin tanımlanmasına sosyolojinin de katkısı olması için konunun en geniş boyutlarıyla tartışılmasına ihtiyaç vardır. Öncelikle böyle bir çaba, Gezi ruhunun imkan ve sınırlılıklarıyla birlikte, kendi koşulları ve dinamizmi çerçevesinde değerlendirilmesini gerektirir. Kendisine zorla dayatılan koşullara direnç, birleşik toplum güçlerinin neler yapabileceğini göstereceği gibi, koşulların değişmesini sağlayacak yeni gelişmelerin de önünü açacaktır. Bu açıdan Gezi

ruhunu toptan mahkum etmek kadar toptan yüceltmek de en geniş ve özgür tartışma olanağının önünde bir engel oluşturur. Böyle bir girişim sosyoloji anlayışımızı mutlaklaştırmak yanında, kendi arayışlarımızı, çözüm yollarımız ve açıklamalarımızı da hiçe saymaktır. Sosyoloji siyaset ile yakından ilgilidir. Siyaset yapmasının ve araştırmalarından siyasi sonuçlar çıkarmasının hiçbir sakıncası yoktur. Gezi ruhu değerlendirmelerine de bu yönde bakılmalıdır. Esas yanlışlık ve aldatmaca sosyolojinin siyaset yapmadığını söyleyerek devletin-toplumun yüksek çıkarları adına, eleştiriye tahammül göstermemesi, toplum güçlerinin yerine geçmesi, onlar adına seçim yaptığını söyleyerek, egemen siyasetin hizmetine koşulmasıdır. Sosyolojinin siyasi tavrı veya taraf olması iktidarın elinde tuttuğu güçle birleştiğinde tehlikeli olmakta, toplum / devlet adına hareket ettiğini söyleyerek toplum güçlerini dışlaması ve düşman olarak görmesi biçimini almaktadır. Gezi ruhu bugün açık bir biçim ve nitelik kazanmamış olsa bile, kendisine kimliğini kazandıran (ve kazandıracak) özelliklerini Türkiye'nin sorunlarından almaktadır. Türkiye'nin en önemli sorunu toplumlar arası ilişkilerdeki rolü ve konumudur. Bu rol ve konum günümüz sorunlarını belirlediği gibi sorunların çözümünde hangi güçlerden faydalanmamız ve daha da önemlisi nasıl bir vizyonla donanmamız gerektiği konusunda da yol gösterici niteliktedir. Gezi ruhunun tüm dünyada heyecan uyandırması da bu nedenledir. Önemli olan Gezi ruhunun Türkiye'nin sorunları karşısında sergilediği tavrın ve toplum sorunlarının hangi güce dayanarak, ne yönde çözüleceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Bir yön ve çözüm iradesi berraklaştığı zaman, Gezi ruhunu temsil düzeyinde tanımlamak, ondan sorunlarımızın çözümü yönünde faydalanmak ve müşterek bir modeli tüm dünya ezilenleriyle paylaşmak mümkün olacaktır.